

De opkomst van de factcheck

Een thematische analyse

Madie van Ingen

Studentnummer: S4366328

Nederlandse Taal en Cultuur

Taalbeheersing

Bachelorwerkstuk

Begeleider: Gudrun Reijnierse

Tweede beoordelaar: Wilbert Spooren

Datum: 31-01-2019

Samenvatting

In dit onderzoek werden ‘factchecks’ in kwaliteitskranten bestudeerd. Een factcheck is een rubriek waarin de afkomst en de feitelijke van een claim worden onderzocht. Sinds 2010 is er wereldwijd een explosie van factchecks gaande (Spivak, 2010; Graves & Cherubini, 2016). Factchecks zijn in Nederland al langer dan een decennium een vast onderdeel binnen diverse nieuwsmidia, maar er werd nog niet eerder over dit mogelijke nieuwe genre geschreven binnen de wetenschappelijke literatuur. Daarom was een verkennend onderzoek om de kenmerken van dit mogelijke nieuwe genre in kaart te brengen, op zijn plaats. De onderzoeksvraag luidde: *Welke betekenisvolle patronen (thema’s) zijn binnen de factcheckrubrieken van NRC Handelsblad, nrc.next en De Volkskrant te onderscheiden en in hoeverre zijn deze onderling vergelijkbaar?*

Er werd een corpus samengesteld, bestaande uit factcheckrubrieken die zijn verschenen in *NRC Handelsblad* (269 teksten), *NRC.NEXT* (376 teksten), en *De Volkskrant* (223 teksten) in de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017. Uit dit corpus werd een steekproef van 24 teksten getrokken, 8 teksten per krant. Op deze 24 teksten werd een kwalitatieve thematische analyse uitgevoerd om te achterhalen welke betekenisvolle patronen binnen de factcheckrubrieken van *NRC Handelsblad*, *NRC.Next* en *De Volkskrant* te onderscheiden waren. Voor deze analysestrategie werd gebruikgemaakt van de 6-staps werkwijze zoals wordt beschreven door Braun & Clarke (2006) en gehanteerd door Dubbeldam (2016)

Uit de resultaten bleek dat er enkele terugkerende thema’s konden worden gesignaleerd binnen de bestudeerde teksten (onder meer ‘claim’, ‘bron claim’, en ‘autoriteit aan het woord’). Ook konden de teksten van alle drie de kranten worden opgedeeld in drie vergelijkbare hoofdonderdelen: inleiding/aanleiding feitelijke analyse en conclusie/eindoordeel. Er werden ook een aantal verschillen tussen de teksten van de verschillende kranten opgemerkt, die hoofdzakelijk aan het al dan niet opiniërende karakter van de teksten te leken kunnen worden toegeschreven.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inleiding.....	4
1. Theoretisch kader.....	5
1.1 De factcheck binnen het Nederlandse journalistieke landschap	5
1.2 Genre.....	6
1.3 Het beschrijven en bestuderen van genres	7
1.4 Thematische analyse	7
2. Probleem- en doelstelling	8
3. Methode	9
3.1 Het corpus.....	9
3.2 Analysestrategie en -procedure.....	9
4. Resultaten.....	13
4.1 Algemene kwantitatieve gegevens factcheck.....	13
4.2 Resultaten kwalitatieve contentanalyse factchecks.....	13
4.2.1 Tekstonderdeel 1: Inleiding/aanleiding.....	14
4.2.3 Tekstonderdeel 2: Feitelijkeheidsanalyse	15
4.2.4 Tekstonderdeel 3: Conclusie	19
4.3 Afwijkende teksten	20
5. Discussie en conclusie	21
Bibliografie	24
Bijlagen.....	25
Bijlage 1: Voorbeeld van een factcheck	25
Bijlage 2: Overzicht steekproef factchecks.....	27
Bijlage 3: Definitief codeerschema.....	28
Bijlage 4: voorkomenstabellen.....	29

Inleiding

‘*Fact checking*’ maakt van oudsher onderdeel uit van het takenpakket van journalisten en wetenschappers: vóór publicatie wordt gecontroleerd of alle feiten op orde zijn. Inmiddels lijkt er een onderscheid gemaakt te kunnen worden tussen een interne en een externe vorm van factchecking (Custers, 2017). Bij de interne vorm van factchecking wordt de feitelijkheid van de eigen berichtgeving nagelopen, soms zelfs door een speciaal daarvoor aangestelde redactie, terwijl bij de externe variant de berichtgeving van externe bronnen wordt gecontroleerd. In Nederland lijkt er, in tegenstelling tot in landen als de VS en Duitsland, minder aandacht voor de interne variant te zijn (Custers, 2017).

De externe variant van factchecken daarentegen is, in Nederland én in het buitenland, de laatste jaren aan een opmars bezig: “Over the past decade [...] independent fact-checkers have emerged in more than 50 countries spanning every continent. According to the most reliable global count, 113 such groups are active today. More than 90% were established since 2010; about 50 launched in the past two years alone” (Graves & Cherubini, 2016, p. 6).

Er is wereldwijd dus sprake van een explosie van factcheckers (Spivak, 2010; Graves & Cherubini, 2016). In Nederland hebben verschillende kwaliteitskranten, zoals *de Volkskrant* en het *NRC*, maar ook andere nieuwsmedia (waaronder nu.nl), vaste rubrieken waarin de feitelijkheid en de afkomst van een claim worden onderzocht. De onderwerpen van deze claims variëren sterk: van de vraag of Gordon echt als paria wordt behandeld door de radio (Ribbens, 2016), tot de vraag of een dutje je geheugen verbetert (Veldhuizen, 2015). Zie Bijlage 1 (p. 25-26) voor een voorbeeld van een factcheck.

Omdat de externe factcheck een relatief nieuw fenomeen is, is er weinig wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. De factcheck lijkt overeenkomsten te hebben met (maar ook te verschillen van) al gevestigde journalistieke genres, zoals het achtergrondartikel, het commentaar, de nieuwsanalyse en het opinieartikel. Zo wordt er vaak dieper op een eerder nieuwsbericht ingegaan (achtergrondartikel), een visie op het nieuws gegeven (nieuwsanalyse, commentaar) en is er sprake van een eindoordeel of soms zelfs een standpunt (zoals in een opinieartikel) (omschrijvingen afkomstig uit Jansen, Steehouder en Gijsen, 2006). Toch lijkt de factcheck intuïtief binnen geen van die genres precies te passen. Samen met het feit dat de rubriek in kranten een eigen, vaste plaats krijgt, suggereert dit dat er sprake is van een volledig nieuw genre. Met ook de explosieve groei in het aantal factcheckers sinds 2010 in het achterhoofd, is een verkennend onderzoek om de kenmerken van dit mogelijke nieuwe genre in kaart te brengen, op zijn plaats.

1. Theoretisch kader

1.1 De factcheck binnen het Nederlandse journalistieke landschap

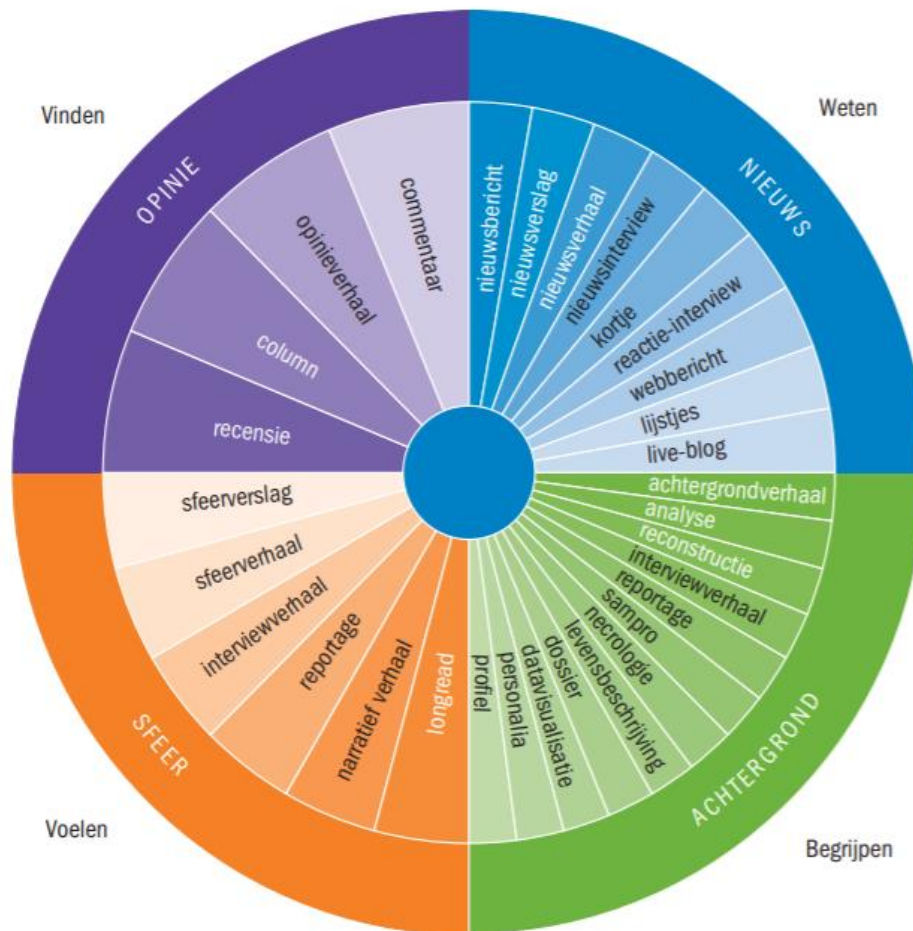
Om de factcheck als mogelijk nieuw genre in kaart te kunnen brengen, is het van belang om eerst de plaats van de factcheck binnen het Nederlandse journalistieke landschap te verkennen. In *De Volkskrant* verscheen vanaf 2003 wekelijks de rubriek ‘Twijfel’, geschreven door Hans van Maanen. Dit was een rubriek waarin hij ‘wetenschappelijk nieuws, de verslaggeving over het nieuws, en soms de wetenschap zelf, kritisch tegen het licht probeerde te houden’ (Van Maanen, n.d.). Deze rubriek werd tot 2013 door van Maanen verzorgd en sindsdien heeft *De Volkskrant* meerdere vergelijkbare rubrieken gepubliceerd: ‘Waar/niet waar’ (2014) ‘Met een korrel zout’ (2014-2015) en ‘Klopt dit wel’ (2015-heden).

Vanaf 2012 verschijnt in *nrc.next* de rubriek ‘next.checkt’. Aanvankelijk werd deze rubriek uitsluitend geschreven door de redactie van *nrc.next*. Na verloop van tijd werd ook in het NRC Handelsblad plaats gemaakt voor een factcheckrubriek, genaamd ‘NRC checkt’. Zowel ‘next.checkt’ als ‘NRC Checkt’ wordt inmiddels verzorgd door de redactie die het best op het onderwerp aansluit, zoals de kunstredactie wanneer het een kunstgerelateerd onderwerp betreft (Custers, 2017).

NRC Handelsblad, *nrc.next* en *De Volkskrant*, zijn niet de enige media die factcheckrubrieken publiceren: steeds meer nieuwsmedia introduceren een eigen variant. Zo heeft *nu.nl* de vaste rubriek ‘NUcheckt’ en publiceerde *De Correspondent* enkele politieke factchecks met betrekking tot het Oekraïne-referendum en de verkiezingsbeloftes van Rutte II. Er is zelfs een radiovariant van de factcheck: een onderdeel van het BNR-programma *Duurzaam* is de rubriek ‘Minuut van de Waarheid’ waarin actuele uitspraken op het gebied van duurzaamheid worden gecheckt (Custers, 2017).

Er lijkt dus in het geval van factchecks sprake te zijn van een *up-and-coming* journalistiek genre. In figuur 1, ‘De journalistieke genrecirkel’, wordt een overzicht gegeven van een groot aantal reeds gevestigde journalistieke genres. Deze cirkel is opgedeeld in kwarten waarover de genres verdeeld zijn, gebaseerd op hun communicatieve hoofddoel: ‘Vinden’ (opinie), ‘Weten’ (nieuws), ‘Begrijpen’ (achtergrond) en ‘Voelen’ (sfeer) (Asbreuk et al., 2016, p. 25). In de journalistieke genrecirkel is geen plaats gereserveerd voor de factcheck, die ten tijde van publicatie van deze uitgebreide infographic al wel van verschillende kwaliteitskranten een vast onderdeel was.

Figuur 1: De journalistieke genrecirkel (Asbreuk et al., 2016, p. 25)

Er lijkt dus sprake te zijn van een lacune: over de factcheck als mogelijk nieuw genre is binnen de wetenschappelijke literatuur nog niet geschreven. Het is van belang de kenmerken van factchecks in kaart te brengen. Zo kan de weg vrijgemaakt worden voor verder onderzoek naar de plaats van de factcheck binnen het journalistieke landschap als opzichzelfstaand genre of als onderdeel van een al bestaand genre.

1.2 Genre

Er ontbreekt consensus onder wetenschappers op het gebied van een passende definitie voor ‘genre’. Genres zijn door wetenschappers onder andere gedefinieerd aan de hand van overeenkomsten met betrekking tot de strategie of vormgeving van het discours, het aangesproken publiek, de denkwijzen binnen de tekst en de retorische kenmerken (Miller, 1984). Deze meerstemmigheid kan verwarring veroorzaken.

Daarnaast is genre is geen statisch begrip: er is sprake van ontwikkeling, verandering en soms ook het uitsterven van genres, afhankelijk van ontwikkelingen binnen de

maatschappij (Miller, 1984). Conventies van genres kunnen veranderen en juist die dynamiek maakt het lastig om het begrip genre met behulp van één sluitende definitie te omvatten. In dit onderzoek zal worden uitgegaan van genre als een dynamisch begrip, waarbij de nadruk niet enkel ligt op de tekstuele kenmerken van een communicatieve uiting, maar ook op de inhoud en de context van de uiting en het doel dat ermee wordt nagestreefd (Miller, 1984).

1.3 Het beschrijven en bestuderen van genres

Het typeren van een genre door middel van wetenschappelijk onderzoek is geen gemakkelijke klus, omdat genre een multi-dimensioneel en veranderlijk begrip is. Dat het moeilijk is om een volledig sluitende beschrijving van een genre te geven, betekent echter niet dat het niet de moeite waard is om genres te beschrijven (Coutinho & Miranda, 2009). Taalgebruikers hebben intuïtief weinig moeite met het identificeren en respecteren van genreconventies (Coutinho & Miranda, 2009). Het feit dat taalgebruikers het vaak intuïtief goed doen, suggereert dat het mogelijk moet zijn om genres op basis van hun kenmerken te typeren en van elkaar te onderscheiden. De enige manier om tot de kern van een genre te komen en de conventies van een genre te kunnen omschrijven is het bestuderen van de empirische teksten waarin dat genre tot uiting komt (Coutinho & Miranda, 2009). Om de parameters van een genre vast te stellen, zijn op zijn minst drie dimensies van belang: thematisch onderwerp, compositie en stijl (Coutinho & Miranda, 2009; Bakhtin, 1984). Binnen dit onderzoek zal de nadruk liggen op het beschrijven van één van die drie dimensies: de thematische dimensie. Binnen deze dimensie spelen vaste thema's en patronen binnen de te bestuderen teksten de hoofdrol.

1.4 Thematische analyse

Genreanalyse en thematische analyse behoren tot de contentanalyse (Bauer & Gaskell 2000). Door middel van thematische analyse kan een gedetailleerd beeld worden verkregen van betekenisvolle patronen binnen een dataset (Braun & Clarke, 2006; Dubbeldam 2016). Thematische analyse is niet gebonden aan bestaande theorieën en kan daarom binnen diverse theoretische raamwerken worden gebruikt op verschillende manieren (Braun & Clarke, 2006; Dubbeldam 2006). Ook kan deze analysemethode gebruikt worden voor diverse soorten data, waaronder ook een reeks teksten (Braun & Clarke, 2006).

Binnen de contentanalyse wordt onderscheid gemaakt tussen *bottom-up* en *top-down* onderzoek. Bij *bottom-up* genre-onderzoek worden, zonder veel voorkennis, op basis van een

aantal teksten binnen een mogelijk nieuw genre, gemeenschappelijke kenmerken geïnterpreteerd (Biber et al. 2007). Dit type onderzoek kan zowel kwalitatief als kwantitatief worden benaderd. In het geval van kwalitatief onderzoek wordt doorgaans een kleinere steekproef gebruikt dan binnen kwantitatief onderzoek omdat de methode zeer tijdrovend is (Braun & Clarke, 2006). Bij *top-down* onderzoek is er wel sprake van voorkennis en wordt op basis van genreconventies bekeken in hoeverre een tekst tot een al gedefinieerd genre toebedeeld kan worden.

Voor het huidige onderzoek ligt een *bottom-up* benadering voor de hand, omdat de factcheck nog niet eerder onderwerp is geweest van wetenschappelijk onderzoek. Het is in dit onderzoek niet het doel om teksten te herkennen en in te delen aan de hand van een set vastgestelde genrekenmerken, maar juist om de teksten te verkennen en zo onderlinge kenmerken, overeenkomsten en verschillen in kaart te brengen.

2. Probleem- en doelstelling

De factcheck is nog niet eerder in wetenschappelijke literatuur beschreven als onderdeel van een bestaand journalistiek genre, of als een op zichzelf staand genre. Desalniettemin is de factcheck een vast onderdeel binnen een voortdurend toenemende hoeveelheid nieuwsmedia. Daarom is het van belang een profiel te schetsen van de factcheck. Het doel van dit onderzoek is om de kenmerken van factcheckrubrieken uit Nederlandse kwaliteitskranten door middel van een thematische contentanalyse te verkennen en in kaart te brengen. Er is voor factchecks in kwaliteitskranten gekozen omdat ze in deze verschijningsvorm het langst bestaan en er op dit gebied dus de grootste ontwikkeling heeft kunnen plaatsvinden.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: Welke betekenisvolle patronen (thema's) zijn binnen de factcheckrubrieken van *NRC Handelsblad*, *nrc.next* en *De Volkskrant* te onderscheiden en in hoeverre zijn deze onderling vergelijkbaar?

3. Methode

3.1 Het corpus

Voor de analyse is een corpus samengesteld, bestaande uit factcheckrubrieken die zijn verschenen in *NRC Handelsblad* (269 teksten), *NRC.NEXT* (376 teksten), en *De Volkskrant* (223 teksten) in de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017. Voor deze periode van vijf jaar werd gekozen om het corpus een actuele afspiegeling van factchecks uit deze drie kwaliteitskwanten te laten zijn. De teksten uit het corpus zijn geselecteerd en gedownload met behulp van de LexisNexis krantendatabase. De artikelen werden gevonden door te zoeken op datum en krantnaam: *NRC Handelsblad*, *nrc.next* en *De Volkskrant*. Binnen deze kranten werd gezocht op de rubrieksnaam tussen dubbele aanhalingstekens. Voor *NRC Handelsblad* was dit ‘NRC checkt’, voor *nrc.next* was dit ‘next.checkt’ en voor *De Volkskrant* waren dit binnen bovenstaande periode ‘Waar/niet waar’, ‘Met een korrel zout’ en ‘Klopt dit wel?’. Vervolgens werden de zoekresultaten geïnspecteerd om zo artikelen die niet tot één van deze rubrieken behoorden, eruit te filteren. Na inspectie werden de artikelen gedownload en werd er een overzicht gemaakt in Excel met daarin de basisgegevens van ieder artikel: naam van de krant, datum van uitgave, titel van het artikel, auteur, afdeling krant (waar beschikbaar), rubrieksnaam, paginanummer (waar beschikbaar) en woordenaantal.

Uit het corpus werd een aselechte steekproef getrokken van 24 teksten. Deze selectie werd gemaakt met behulp van Excel. Bij de selectie van de steekproef werd rekening gehouden met een gelijke verdeling tussen rubrieken van de verschillende kranten: 8 artikelen waren afkomstig uit *De Volkskrant*, 8 artikelen uit *NRC.NEXT* en 8 artikelen uit *NRC Handelsblad*. Een overzicht van de basisgegevens van de geselecteerde teksten is te zien in Bijlage 2 (p. 27).

3.2 Analysestrategie en -procedure

Ter analyse van de 24 factchecks werd gebruik gemaakt van een kwalitatieve, thematische analyse. Zo konden de belangrijkste thema's binnen de dataset worden onderscheiden. Er werd uitgegaan van een bottom-up benadering. Voor deze analysestrategie werd gebruikgemaakt van de werkwijze zoals wordt beschreven door Braun & Clarke (2006) en gehanteerd door Dubbeldam (2016). Deze werkwijze bestaat uit zes stappen:

Fase 1: Vertrouwd raken met de data - Na selectie van de steekproef werden de 24 volledige teksten in een Word-bestand geplaatst en voorzien van regelnummers, waarna alle

teksten éénmalig volledig werden doorgelezen. Van opvallende details binnen de data en ideeën over de data werd notitie gemaakt. Tijdens de eerste lezing viel bijvoorbeeld op dat de meeste teksten (21 van de 24) in drie onderdelen konden worden verdeeld:

‘inleiding/aanleiding’, ‘feitelijkheidsanalyse’ en ‘conclusie/eindoordeel’. Daarnaast werd werd opgelet of uitingen als informatief dan wel opiniërend konden worden gezien en ook daar werd notitie van gemaakt.

Fase 2: Identificatie van onderwerpen - Teksten uit de steekproef werden inductief bestudeerd en opgedeeld in informatie-eenheden op basis van de functie die deze eenheden binnen de tekst leken te vervullen. Deze informatie-eenheden werden voorzien van regelnummers en een thematisch label dat de inhoud van de informatie-eenheid bondig omschreef (zie Voorbeeld 1).

Voorbeeld 1: Identificatie onderwerpen

Tekst 12	r.nr	Informatie-eenheid	Thematisch label
	2	‘Tabak doodt de helft van regelmatige gebruikers.’	Claim
	3	Dat schreef de WHO in een recent rapport over roken in films.	Bron claim + Medium/media publicatie claim
	4	De aanleiding	Tussenkop, inhoudsaanduiding

De teksten werden één voor één geanalyseerd en dat gebeurde open en axiaal: de eerste tekst werd open gecategoriseerd, vervolgens werden de daaropvolgende teksten gekarakteriseerd met behulp van de al vastgestelde categorieën of door een nieuwe categorie te formuleren wanneer voorgaande categorieën niet dekkend bleken te zijn (Dubbeldam 2016).

Fase 3: Initiële categorisering - Vervolgens werden alle thematische labels bestudeerd en werd bekeken in welke mate bepaalde labels overeenkwamen en/of samengevoegd konden worden. Soms deden zich tijdens deze initiële categorisering problemen voor, enkele voorbeelden hiervan zijn te zien in Voorbeeld 2.

Voorbeeld 2: Problematische labels vóór initiële categorisering

Tekst	r. nr.	Informatie-eenheid	Thematisch Label
Tekst 13	r. 18-20	”Dat het mesenterium eigenlijk geldt als één structuur, is al lang bekend”, zegt Marco de Ruiters, hoogleraar klinische en experimentele anatomie aan het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). “Zo heb ik het vroeger geleerd en zo leg het ik nog steeds uit aan onze studenten.”	Autoriteit aan het woord, citaat geleerde (verheldering)

Tekst 15 r. 33-39	<p><u>De normen voor uitstoot kunnen vanuit gezondheidkundig oogpunt niet laag genoeg zijn, zegt Maarten Krol, hoogleraar meteorologie en luchtkwaliteit aan de Wageningen University. Hij zet kanttekeningen bij de cijfers van het NSL. „De berekeningen zijn naast plaatselijke metingen gebaseerd op het schoner maken van auto's. Maar Volkswagen had sjoemelsoftware en ook bij andere merken is hogere uitstoot dan de norm geconstateerd.” Krol wijst erop dat ook bij het voldoen aan de normen gezondheidsschade optreedt. Dat blijkt uit onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Hij is dan ook voor milieuzones. „Het is een van de weinige mogelijkheden die gemeentes hebben om de lucht in de binnenstad schoner te krijgen.”</u></p>	Autoriteit aan het woord, citaat geleerde (toelichting)
-------------------	---	---

In Voorbeeld 2 beschrijven de labels “Autoriteit aan het woord, citaat geleerde (toelichting)” en “Autoriteit aan het woord, citaat geleerde (verheldering)” een vergelijkbare situatie: er wordt een geleerde geciteerd die in relatie tot de claim aanvullende informatie biedt. In het voorbeeld uit tekst 13 werd het woord “verheldering” gebruikt om die aanvullende informatie te omschrijven, in het voorbeeld uit tekst 15 werd de term “toelichting” gebruikt. Bij nadere bestudering werd besloten dat het hier sprake was van twee verschillende labels voor nagenoeg hetzelfde fenomeen en dat er onterecht twee verschillende categorieën waren gevormd. Bij het uiteindelijke thematisch label werd gekozen voor het woord “toelichting” omdat er eerder aanvullende informatie werd gegeven dan dat er iets werd opgehelderd.

Daarnaast zou in eerste instantie binnen de categorie ‘Autoriteit aan het woord’ onderscheid gemaakt worden tussen ‘citaat’ en ‘parafraze’. Tijdens de initiële categorisering viel echter op dat dit onderscheid problemen zou opleveren. In Voorbeeld 2 zijn in de informatie-eenheid uit tekst 15 zowel parafrases als citaten aanwezig (citaten schuingedrukt, parafrases onderstreept). Tijdens Fase 2 werd hier overheen gelezen, maar tijdens Fase 3 werd het opgemerkt. Binnen een categorisering waar parafraze en citaat als losse subthema’s zouden worden gezien, zou deze informatie-eenheid opgedeeld moeten worden. Fragmentatie van deze informatie-eenheid zou echter onwenselijk zijn omdat gedurende het gehele fragment dezelfde autoriteit aan het woord is over hetzelfde onderwerp. Uiteindelijk werd daarom besloten het onderscheid tussen ‘citaat’ en ‘parafraze’ achterwege te laten. Het definitief thematisch label voor beide informatie-eenheden luidt “Autoriteit aan het woord, toelichting, geleerde”, waarbij “autoriteit aan het woord” gezien werd als Hoofdthema,

“toelichting” als Subthema 1 en “geleerde” als Subthema 2. Na oplossing van de problemen die zich voordeden tijdens de initiële categorisering kon een eerste lijst van hoofd- en subthema’s worden opgesteld en een eerste hand worden gelegd aan een codeboek.

Fase 4-5: Reflectie en definitieve codering - Bij een kwalitatieve thematische analyse is voortdurende reflectie noodzakelijk omdat de onderzoeker zelf erg veel invloed heeft op het analyseproces. Tijdens het analyseproces werd voortdurend gereflecteerd op het proces door middel van notities, annotaties en teruglezen. Controles en verbeteringen vonden plaats tot er tevredenheid was bereikt over de categorieën en coderingen en er een definitief codeboek kon worden opgesteld. Met behulp van het definitieve codeboek werd de dataset nog een laatste keer opnieuw gecodeerd. In Voorbeeld 3 zijn het definitief thematisch label en de definitieve codering van de informatie-eenheden uit Voorbeeld 2 te zien.

Voorbeeld 3: Definitief thematisch label en codering informatie-eenheden uit Voorbeeld 2

Tekst	r. nr.	Informatie-eenheid	Thematisch Label	Codering
Tekst 13	r. 18-20	”Dat het (...) onze studenten.”	Autoriteit aan het woord, toelichting, geleerde	<i>info\feit\aut\toe\gel</i>
Tekst 15	r. 33-39	De normen (...) te krijgen.”	Autoriteit aan het woord, toelichting, geleerde	<i>info\feit\aut\toe\gel</i>

In de code ‘*info\feit\aut\toe\gel*’ verwijst ‘info’ naar het informatieve karakter van de informatie-eenheid, ‘feit’ naar het tekstonderdeel waar het fragment deel van uitmaakt (de feitelijkheidsanalyse), ‘aut’ naar ‘Autoriteit aan het woord’, ‘toe’ naar ‘toelichting’ en ‘gel’ naar ‘geleerde’. Zie voor de volledige gecodeerde dataset de digitale bijlage en voor het definitieve codeerschema Bijlage 3 (p. 28)

Fase 6: top-down analyse van data - Na het voltooien van de bottom-up analyse van de data, moest de data top-down worden geïnterpreteerd om zo een antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag van het onderzoek. Aan de hand van het aantal voorkomens van elk van de onderscheiden thema’s konden uitspraken worden gedaan over veelvoorkomende en opvallende patronen binnen de dataset. Ook konden er enkele vergelijkingen worden getrokken tussen de verschillende kranten en tussen veelvoorkomende thema’s binnen de drie tekstonderdelen (inleiding/aanleiding, feitelijkheidsanalyse, conclusie).

4. Resultaten

4.1 Algemene kwantitatieve gegevens factcheck

In totaal werden 24 factchecks geanalyseerd (8 uit het *NRC Handelsblad*, 8 uit *nrc.next* en 8 uit *De Volkskrant*) doormiddel van een thematische analyse. De factchecks werden opgedeeld in informatie-eenheden die vervolgens werden beschreven, gecategoriseerd en gecodeerd. Tabel 1 geeft een overzicht van het totale aantal teksten (per krant), het aantal informatie-eenheden, het gemiddelde aantal informatie-eenheden per tekst en het gemiddelde woordenaantal.

Tabel 1: teksten, informatie-eenheden en woordenaantal per krant

	<i>NRC Handelsblad</i>	<i>NRC.NEXT</i>	<i>De Volkskrant</i>
<i>Aant. teksten</i>	8	8	8
<i>Tot. aant. i.e.</i>	180	152	117
<i>Gem. i.e. per tekst</i>	22.5	19	14.6
<i>Gem. woordenaantal</i>	624 (151)	701 (116)	441 (118)

Binnen de factchecks van het *NRC Handelsblad* werden de meeste informatie-eenheden onderscheiden en binnen de factchecks uit *De Volkskrant* de minste. De factchecks van *NRC.NEXT* waren gemiddeld het langst en de factchecks uit *De Volkskrant* het kortst (de standaarddeviatie staat tussen haakjes).

4.2 Resultaten kwalitatieve contentanalyse factchecks

Het merendeel van de bestudeerde factchecks (21 van de 24) konden op basis van de informatie-eenheden globaal worden opgedeeld in drie vaste hoofdonderdelen:

1. Inleiding
2. Feitelijke analyse
3. Slot

Aan de drie teksten die niet in deze vaste hoofdonderdelen konden worden opgedeeld, wordt een aparte paragraaf gewijd (4.3). De informatie-eenheden uit de betreffende teksten zijn dan ook niet opgenomen in de gegevens die worden gepresenteerd in 4.2. In de volgende paragrafen wordt per tekstonderdeel een overzicht gegeven van de meest frequent

gesignaleerde thema's binnen de 21 overige teksten. De complete voorkomenstabellen zijn te vinden in Bijlage 4 (p. 29-31)

4.2.1 Tekstonderdeel 1: Inleiding/aanleiding

In Tabel 1 zijn de meest frequente thema's binnen de inleiding/aanleiding van de bestudeerde factchecks uit *NRC Handelsblad* opgenomen.

Tabel 1: Meest frequente thema's binnen de inleiding/aanleiding van bestudeerde factchecks uit *NRC Handelsblad* (7 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Claim	<i>info\inld\clm</i>	13
Medium\media publicatie claim	<i>info\inld\clm\med</i>	7
Bron claim	<i>info\inld\brn</i>	7
Bron claim aan het woord	<i>info\inld\baw</i>	4
Grond claim	<i>info\inld\grnd</i>	4

Binnen de inleidingen van de acht factchecks van het *NRC Handelsblad* kwam dertien keer de centrale claim naar voren. De claim werd in de meeste inleidingen meer dan één keer genoemd: de eerste keer als titel van het artikel en vervolgens binnen de lopende tekst. De bron van de centrale claim werd in alle zeven factchecks gespecificeerd (veelal in de ondertitel) en ook werd binnen iedere factcheck van het *NRC Handelsblad* het medium genoemd dat ervoor zorgde dat de claim in de publieke aandacht belandde. Viermaal kwam de bron van de claim direct aan het woord en ook was er viermaal aandacht voor de grond van de claim: waarop heeft de bron van de claim zich oorspronkelijk gebaseerd?

In Tabel 2 zijn de meest frequente thema's binnen de inleiding/aanleiding van de bestudeerde factchecks uit *nrc.next* te zien.

Tabel 2: Meest frequente thema's binnen de inleiding/aanleiding van bestudeerde factchecks uit *nrc.next* (6 teksten)

Thematisch Label	Code	Voorkomens
Claim	<i>info\inld\clm</i>	10
Bron claim	<i>info\inld\brn</i>	6
Grond claim	<i>info\inld\grnd</i>	5
Inkomertje, citaat	<i>info\inld\ink\citaat</i>	5

Binnen de inleidingen van de zes factchecks uit *nrc.next* werd tien keer de centrale claim geëxpliciteerd en in alle inleidingen werd de bron van de claim genoemd. In vijf gevallen werd de grond van de claim naar voren gebracht. Typisch voor de factchecks uit *nrc.next* was de opening: vijf van de zes teksten werden geopend met een citaat als inkomertje.

In Tabel 3 zijn de meest frequente thema's binnen de inleiding/aanleiding van de bestudeerde factchecks uit *De Volkskrant* te zien.

Tabel 3: Meest frequente thema's binnen de inleiding/aanleiding van bestudeerde factchecks uit *De Volkskrant* (8 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Claim	<i>info\inld\clm</i>	12
Retorische vraag	<i>info\inld\ret</i>	7
Bron claim	<i>info\inld\brn</i>	6
Inkomertje, humoristisch	<i>opin\inld\ink\hum</i>	4
Medium\media publicatie claim	<i>info\inld\clm\med</i>	4
Uitleg m.b.t. doel rubriek	<i>stru\inld\uitl</i>	4

In alle acht bestudeerde inleidingen van factchecks uit *De Volkskrant* werd een centrale claim geponeerd, in totaal twaalf keer. Een ander terugkerend thema was de retorische vraag aan de lezer, die zeven keer voorkwam. In zes van de acht gevallen (minder dan in beide *NRC*-rubrieken) werd de bron van de claim gespecificeerd. Ook werd niet altijd het medium waarin de claim voor het eerst in de publieke aandacht verscheen, genoemd: vier keer binnen acht inleidingen. Opvallend en typerend waren de humoristische inkomertjes, die opiniërend aandeden. Tot slot werd in vier van de acht inleidingen uitleg gegeven over het doel van de rubriek.

4.2.3 Tekstonderdeel 2: Feitelijkeheidsanalyse

In Tabel 4 zijn de meest frequente thema's binnen de feitelijkeheidsanalyses van de bestudeerde factchecks uit het *NRC Handelsblad* te zien.

Tabel 4: Meest frequente thema's binnen de feitelijkheidsanalyse van bestudeerde factchecks uit NRC Handelsblad (7 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\feit\info\exac</i>	17
Autoriteit aan het woord	<i>Info\feit\aut</i>	15
Input auteur, constatering	<i>info\feit\inp\cons</i>	11
Informatie, inexact	<i>info\feit\info\inex</i>	5

Het thema 'Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)' is met achttien voorkomens het meest frequent gesignaleerd. Het betrof hier het aanbieden van informatie onderbouwd door middel van cijfers om de feitelijkheidsanalyse te ondersteunen.

Het daarna meest frequente thema binnen het tekstonderdeel 'feitelijkheidsanalyse' van de factchecks uit het *NRC Handelsblad* was 'Autoriteit aan het woord' waarbinnen een autoriteit relevante aanvullende informatie biedt als toelichting, als ontkrachting of als onderbouwing van de claim. In tabel 5 is een overzicht te zien van de voorkomens van elk van deze subthema's.

Tabel 5: Overzicht voorkomens subthema's van thema 'Autoriteit aan het woord' binnen de feitelijkheidsanalyses van NRC Handelsblad (7 teksten)

Thema's	Voorkomens
Autoriteit aan het woord, toelichting	5
Autoriteit aan het woord, contra	5
Autoriteit aan het woord, pro	4
Autoriteit aan het woord, advies	1
Autoriteit aan het woord, totaal	15

In totaal kwam in de bestudeerde feitelijkheidsanalyses van het *NRC Handelsblad* vijftien keer een autoriteit aan het woord. Vijf keer betrof het een toelichting, waarbij enkel aanvullende informatie werd aangedragen ter uitleg (van de context) van de claim. Ook werd er vijf keer een autoriteit aan het woord gelaten om (een deel van) de claim te ontkrachten en vier keer om juist (een deel van) de claim te onderbouwen. Tot slot was er één geval waarin er advies werd gegeven door een autoriteit. De autoriteiten die aan het woord kwamen waren geleerden, instanties, medici en deskundigen.

Na ‘Autoriteit aan het woord’ kwam het thema ‘Input auteur, constatering’ het meest voor, waarin de auteur een vaststelling of waarneming doet aan de hand van besproken informatie. Het thema ‘Informatie, inexact’ duidt op instanties waarin informatie werd gepresenteerd die niet werd onderbouwd met exacte cijfers. Dit kwam in totaal vijf keer voor binnen de feitelijkheidsanalyses van het *NRC Handelsblad*.

In Tabel 4 zijn de meest frequente thema’s binnen de feitelijkheidsanalyses van de bestudeerde factchecks uit *nrc.next* te zien.

Tabel 6: Meest frequente thema’s binnen de feitelijkheidsanalyse van bestudeerde factchecks uit *nrc.next* (7 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Autoriteit aan het woord	<i>Info\feit\aut</i>	18
Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\feit\info\exac</i>	11
Informatie, inexact	<i>info\feit\info\inex</i>	10
Input auteur, constatering	<i>info\feit\inp\cons</i>	7
Retorische vraag	<i>info\feit\ret</i>	6
Bron claim aan het woord	<i>info\feit\baw</i>	5

Het meest frequente thema binnen de feitelijkheidsanalyses uit de factchecks van *nrc.next* was, net als bij *NRC Handelsblad*, ‘Autoriteit aan het woord’. Dit thema kwam binnen de zeven teksten achttien keer voor. In Tabel 7 is wederom een overzicht te zien van de voorkomens van elk van de eerste subthema’s binnen het thema ‘autoriteit aan het woord’.

Tabel 7: Overzicht voorkomens subthema’s van thema ‘Autoriteit aan het woord’ binnen de feitelijkheidsanalyses van *nrc.next* (7 teksten)

Thema’s	Voorkomens
Autoriteit aan het woord, toelichting	7
Autoriteit aan het woord, contra	3
Autoriteit aan het woord, pro	8
Autoriteit aan het woord, totaal	18

Het vaakst werd een autoriteit aangedragen ter onderbouwing van de claim (tienmaal), daarna was de toelichting het meest voorkomend (zevenmaal) en drie keer werd een autoriteit aangedragen ter ontkrachting (van een deel) van de claim. De aangedragen autoriteiten waren politici, geleerden, een deskundige en een overheidsinstelling.

In Tabel 8 zijn de meest frequente thema's binnen de feitelijkheidsanalyses van de bestudeerde factchecks uit *De Volkskrant* te zien.

Tabel 8: Meest frequente thema's binnen de feitelijkheidsanalyse van bestudeerde factchecks uit De Volkskrant (8 teksten)

Label	Code	Voorkomens
Input auteur, constatering	<i>opin\feit\inp\cons</i>	12
Autoriteit aan het woord	<i>info\feit\aut</i>	10
Informatie, inexact	<i>info\feit\info\inex</i>	9
Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\feit\info\exac</i>	8
Input auteur, kritische uiting	<i>opin\feit\inp\krit</i>	7
Retorische vraag	<i>opin\feit\ret</i>	5

Het vaakst terugkerende thema was 'Input auteur, constatering' waarin de auteur een vaststelling of waarneming doet aan de hand van besproken informatie. In het geval van de factchecks uit *De Volkskrant* waren deze constatering vrijwel altijd opiniërend van karakter.

Op de tweede plaats stond het thema 'Autoriteit aan het woord'. Dit thema kwam binnen de feitelijkheidsanalyses van de acht bestudeerde teksten uit *De Volkskrant* acht keer voor. In Tabel 9 is wederom een overzicht te zien van de voorkomens van elk van de eerste subthema's binnen het thema 'autoriteit aan het woord'.

Tabel 9: Overzicht voorkomens subthema's van thema 'Autoriteit aan het woord' binnen de feitelijkheidsanalyses van nrc.next (7 teksten)

Thema's	Voorkomens
Autoriteit aan het woord, toelichting	3
Autoriteit aan het woord, contra	4
Autoriteit aan het woord, pro	3
Autoriteit aan het woord, totaal	10

Het vaakst werd een autoriteit aangedragen om (een deel) van de claim te ontkrachten (viermaal), de autoriteit ter onderbouwing en ter toelichting van de claim kwamen ieder drie keer voor. De aangedragen autoriteiten waren geleerden, een medicus en een deskundige.

De daarna meest voorkomende thema's waren 'Informatie, inexact' (negen keer) en 'Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)' (acht keer). Er werd zeven keer door de

auteur een kritische (en dus opiniërende) uiting gedaan en ook werd er vijf keer een retorische vraag gesteld.

4.2.4 Tekstonderdeel 3: Conclusie

In Tabel 10 zijn de meest frequente thema's binnen het onderdeel conclusie/discussie van de bestudeerde factchecks uit het *NRC Handelsblad* te zien.

Tabel 10: Meest frequente thema's binnen de conclusie/eindoordeel van bestudeerde factchecks uit *NRC Handelsblad* (7 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Eindoordeel	<i>info\conc\oord</i>	7
Samenvatting feitelijkheidsanalyse	<i>info\conc\sam</i>	7
Verzoek aan de lezer	<i>stru\conc\verz</i>	5

In alle bestudeerde factchecks van het *NRC Handelsblad* werd in de slotparagraaf de feitelijkheidsanalyse bondig samengevat waarna expliciet een eindoordeel werd geveld met betrekking tot de feitelijkheid van de centrale claim. In vijf gevallen werd de tekst vervolgens afgesloten met een verzoek aan de lezer om de redactie te e-mailen als ze graag een bewering gecheckt willen zien.

In Tabel 11 zijn de meest frequente thema's binnen het onderdeel conclusie/eindoordeel van de zes bestudeerde factchecks uit *nrc.next* te zien.

Tabel 11: Meest frequente thema's binnen de conclusie/eindoordeel van bestudeerde factchecks uit *nrc.next* (6 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Eindoordeel	<i>info\conc\oord</i>	6
Samenvatting feitelijkheidsanalyse	<i>info\conc\sam</i>	4
Claim	<i>info\conc\clm</i>	3

In vier van de zes bestudeerde teksten werden in de slotparagraaf de resultaten van de feitelijkheidsanalyse bondig samengevat. In alle bestudeerde factchecks van *nrc.next* was er sprake van een expliciet eindoordeel met betrekking tot de centrale claim. Daarnaast werd in drie van de zes teksten in de slotparagraaf de centrale claim nog een keer herhaald.

In Tabel 12 zijn de meest frequente thema's binnen het onderdeel conclusie/eindoordeel van de bestudeerde factchecks uit *De Volkskrant* te zien.

Tabel 12: Meest frequente thema's binnen de conclusie/eindoordeel van bestudeerde factchecks uit *De Volkskrant* (8 teksten)

Thematisch label	Code	Voorkomens
Uitsmijter, citaat autoriteit	<i>info\conc\uit\cit</i>	4
Uitsmijter, concluderende zin	<i>opin\conc\uit\conz</i>	4

Opvallend aan het onderdeel conclusie/eindoordeel binnen de acht teksten van *De Volkskrant*, was dat er geen samenvatting werd gegeven of expliciet eindoordeel met betrekking tot de claim werd geveld. In plaats daarvan werd het artikel afgesloten met iets wat gekarakteriseerd kan worden als een 'uitsmijter': één zin ter afsluiting van het artikel. In vier van de acht gevallen was deze uitsmijter een citaat van een autoriteit. Deze citaten werden als 'uitsmijter' gekarakteriseerd in plaats van als 'autoriteit aan het woord' vanwege hun afsluitend karakter: binnen de citaten werd soms eerdere informatie gedeeltelijk samengevat en kwam impliciet een eindoordeel naar voren. Een andere frequente 'uitsmijter' was de 'concluderende zin' waarin de auteur een eigen (geopinieerde) conclusie trekt uit de gepresenteerde feitelijkheidsanalyse waaruit het eindoordeel door de lezer kan worden afgeleid.

4.3 Afwijkende teksten

Bij eerste bestudering van de steekproef bleken vrijwel gelijk drie teksten aanzienlijk af te wijken van de rest. Het betrof twee teksten uit *nrc.next* en één tekst uit *NRC Handelsblad*. Bij nadere bestudering van de twee teksten uit *nrc.next* bleek het om speciale zomeredities van de vaste factcheckrubriek 'next.checkt' te gaan. Binnen de teksten werd dit ook toegelicht: "Deze zomer kruipen onze correspondenten in de rol van factchecker. Ze behandelen een groot misverstand in hun land." In deze artikelen werd dus geen actuele, maatschappelijk relevante claim onder de loep genomen, maar werd gepoogd een misconceptie over een land op te helderen. Omdat het karakter van deze twee teksten aanzienlijk verschilde van de overige zes teksten uit de steekproef, werd besloten om ze niet mee te nemen in de uiteindelijke gezamenlijke resultaten. Desalniettemin worden ze hier genoemd omdat ze binnen het *nrc.next* wel onder dezelfde naam zijn verschenen als de rest van de rubrieken.

Bij de afwijkende tekst afkomstig uit het *NRC Handelsblad* leek er sprake te zijn van een regulier artikel (over de traditie van Nederlanders om over het Wilhelmus te klagen) dat

overging in een factcheckrubriek, waarin een claim van Sybrand Buma van tijdens het Carré-debat werd onderzocht. Mogelijk ging het hier ook om een speciale editie, in dit geval een politieke editie ten gevolge van het Carré-debat. Omdat in slechts een klein deel van het artikel een daadwerkelijke factcheck aan bod komt en de factcheck hier niet zelfstandig een artikel vormt, werd gekozen om ook deze tekst in de uiteindelijke gezamenlijke resultaten niet mee te nemen.

5. Discussie en conclusie

Het doel van dit onderzoek was om te achterhalen welke betekenisvolle patronen (thema's) binnen de factcheckrubrieken van *NRC Handelsblad*, *NRC.Next* en *De Volkskrant* te onderscheiden waren en in hoeverre deze onderling vergelijkbaar genoemd konden worden. Uit de analyse kwam naar voren dat de factchecks uit alle drie de kranten grofweg in drie hoofdonderdelen kunnen worden verdeeld: Eerst wordt een claim geïntroduceerd die in een context wordt ingebed. Hierin zijn onder andere de bron van de claim, het medium waarin de claim aanvankelijk verscheen en de grond van de claim frequent terugkerende thema's. Vervolgens wordt de bewering getoetst aan de hand van beschikbare informatie en met behulp van autoriteiten die bereid zijn een licht op de bewering te werpen en aanvullende informatie te bieden. Vanaf het slotstuk komen er enkele verschillen tussen de factchecks uit de verschillende kwaliteitskranten naar voren, maar de essentie blijft vergelijkbaar: de conclusie uit de feitelijkheidsanalyse wordt gepresenteerd.

Ondanks het feit dat de factchecks uit de drie verschillende kwaliteitskranten deze driedeling gemeen hebben, zijn er ook enkele verschillen gesignaleerd. In de slotstukken van de teksten afkomstig uit *NRC Handelsblad* en *nrc.next* wordt de feitelijkheidsanalyse veelal kort samengevat en werd er een expliciet eindoordeel geveld. In de teksten van *De Volkskrant* worden deze stappen vaak niet expliciet gezet: door middel van een citaat of een afsluitende zin wordt de lezer uitgedaagd zelf de laatste stap te zetten en een conclusie te trekken. Dit 'open einde' om de lezer aan het denken te zetten, lijkt aan te sluiten bij het over het algemeen meer opiniërende karakter van de factchecks uit *De Volkskrant*. Ook de frequent terugkerende retorische vragen lijken aan het opiniërende karakter van de teksten toegeschreven te kunnen worden, aangezien deze eveneens de lezer aan het denken zetten.

Verdere verschillen waren onder andere te vinden op het gebied van het thema 'autoriteit aan het woord'. Deze verschillen hadden te maken met hoezeer de in de feitelijkheidsanalyse aangedragen autoriteiten het eens waren met de claim. In de factchecks

afkomstig uit *nrc.next* werden bijvoorbeeld meer autoriteiten aan het woord gelaten ter ondersteuning van de claim dan in de overige kranten. Een kanttekening die hierbij te plaatsen is, is dat de feitelijkheid van de claim hier een grote rol in speelt: wanneer een claim ‘waar’ is, zullen er meer autoriteiten en meer feiten beschikbaar zijn die de claim onderbouwen dan die de claim onderuithalen. Verder was er verschil te zien in de lengte van de factcheckrubrieken die in het *NRC Handelsblad* gemiddeld het langst en in *De Volkskrant* gemiddeld het kortst waren.

Ook was er sprake van drie afwijkende teksten binnen de steekproef, waarbij met name de twee teksten uit *nrc.next* het benoemen waard zijn. Deze twee teksten kunnen het best omschreven worden als ‘speciale edities’. Ze verschenen onder dezelfde rubrieksnaam als de rest van de factchecks afkomstig uit deze krant, maar bleken toch aanzienlijk anders te zijn: er werd geen actuele claim geanalyseerd maar een misconceptie over een land opgehelderd. Het feit dat er speciale edities van de factcheck worden gepubliceerd is opvallend: zijn de rubrieken zodanig gevestigd dat er gevarieerd kan worden op de gebruikelijke patronen?

Aangezien binnen dit onderzoek slechts een kleine steekproef van 24 teksten is geanalyseerd, is het niet mogelijk om op basis van de resultaten verregaande conclusies te trekken. Analyse van een groter aantal teksten zou vanzelfsprekend tot hogere generaliseerbaarheid van de resultaten hebben geleid. Daarnaast was het achteraf gezien beter geweest om een deel van de teksten dubbel te laten coderen om op die manier problemen binnen de coderingen op te sporen die door de onderzoeker over het hoofd zijn gezien. Zo waren enkele thematische labels en coderingen niet precies genoeg. Goede voorbeelden hiervan zijn onder andere de thema’s ‘Informatie, exact’ (jaartallen, cijfers, statistieken)” en ‘Informatie, inexact’, die ieder nog verder opgesplitst hadden kunnen worden in verschillende informatiesoorten. Ook het feit dat de teksten afkomstig waren uit een digitale database heeft mogelijk de resultaten vertekend. In de gedigitaliseerde teksten in de LexisNexis Krantendatabase worden de artikelen anders gepresenteerd dan in een papieren krant of digitale krant.

Al met al kan uit de resultaten van dit onderzoek worden opgemaakt dat er enkele terugkerende thema’s lijken te bestaan binnen de onderzochte factcheckrubrieken uit het *NRC Handelsblad*, *nrc.next* en *De Volkskrant*. De gevonden patronen sluiten aan bij het vermoeden dat de factcheck mogelijk als een op zichzelfstaand genre gezien kan worden. Wel waren er ook verschillen, met name vanwege het al dan niet opiniërende karakter van de factcheckrubrieken. Vervolgonderzoek op grotere schaal kan de thema’s binnen

factcheckrubrieken uit de onderzochte kwaliteitskranten en wellicht ook binnen factchecks afkomstig uit andere media uitgebreider in kaart brengen.

Aangezien genres een dynamisch karakter hebben (Miller 1984) kan het zo zijn dat de factcheck als mogelijk nieuw genre nog in ontwikkeling is. Dit zou ook een verklaring kunnen bieden voor enkele verschillen tussen de rubrieken van verschillende kranten. Omdat er tot nu toe geen plaats gereserveerd lijkt te zijn voor de factcheck tussen de al gevestigde journalistieke genres, is het van belang dat er vergelijkend vervolgonderzoek plaatsvindt om de precieze plaats van de factcheck binnen het journalistieke landschap te bepalen en vast te leggen. Wellicht wordt er dan een plaats geruimd voor de factcheck in een infographic als Figuur 1 (p. 6).

Bibliografie

- Asbreuk, H., De Moor, A., & Van der Meer, E. (2016). *Basisboek Journalistiek Schrijven*. Groningen: Noordhoff Uitgevers BV.
- Bauer, M.W., & Gaskell, G. (2000). *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. Londen: Sage Publications.
- Biber, D., Connor, U., & Upton, T. (2007) *Discourse on the Move: Using Corpus Analysis to Describe Discourse Structure*. Amsterdam: John Benjamins.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Coutinho, M. A., & Miranda, F. (2009). To describe genres: Problems and Strategies. In C. Bazerman, A. Bonini, & D. Figueiredo (Red.), *Genre in a Changing World* (pp. 35–55). West Lafayette, IN: Parlor Press.
- Custers, Y. (2017). Nederlandse redacties en factcheckers over de zin en onzin van factchecken. *Nieuwe Journalistiek*. Geraadpleegd van <https://nieuwejournalistiek.nl>
- Dubbeldam, I.P.H. (2016). *De dokter vertelt mij wel wat er loos is: een kwalitatief onderzoek naar patronen in het informatiegedrag van zorggebruikers*. Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Graves, L. & Cherubini, F. (2016). *The rise of fact-checking sites in Europe*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Jansen, C., Steehouder, M., & Gijsen, M. (2006). *Professioneel communiceren: taal- en communicatiegids*. Houten: Martinus Nijhoff Groningen.
- Maanen, H. van (n.d.). Columns. Geraadpleegd van <https://vanmaanen.org/hans/columns/index.html>
- Miller, C.R. (1984). Genre as a social action. *Quarterly Journal of Speech*, 70, 151-167.
- Ribbens, A. (2016, 7 januari). ‘Ik word door de radio als paria behandeld’. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/01/07/ik-word-door-de-radio-als-paria-behandeld-1574774-a791502>
- Spivak, C. (2010). The fact-checking explosion. *American Journalism Review*, 32(4), 38-43.
- Veldhuizen, R. (2015, 18 april). Helaas, dutjes helpen niet echt. *De Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/helaas-dutjes-helpen-niet-echt~be93dc06/>

Bijlagen

Bijlage 1: Voorbeeld van een factcheck

nrc•next

NRC.NEXT

17 augustus 2015 maandag

'Het paspoort werd pas na de Eerste Wereld- oorlog ingevoerd';

next. checkt

BYLINE: Eva Gabeler

SECTION: Weten

LENGTH: 601 woorden

Dat stond vorige week in de Volkskrant

Veelschrijver en Volkskrant-journalist Peter de Waard bestempelt de vluchtelingenstroom richting Europa niet als probleem. Sterker nog, hij ziet een oplossing. In zijn column in de Volkskrant schreef hij vorige week dat het grootste probleem van het Westen vergrijzing is. De enige oplossing is in zijn ogen migratie.

Hij legt uit dat het tegenhouden en controleren van mensen zonder vijandige bedoelingen een jong verschijnsel is - nog geen twee eeuwen oud. Reizen kon volgens De Waard lang vrij. 'Paspoorten werden pas na de Eerste Wereldoorlog ingevoerd', schreef hij. Maar is dat waar?

We bellen De Waard. Hij weet niet meer precies waar hij de informatie vond. Het zou heel goed kunnen dat De Waard het las in de Grote Geschiedenisquiz van NRC Handelsblad dit voorjaar. Hij legt uit dat hij niet doelt op het eerste reis papier, maar wél het eerste Nederlandse paspoort.

Een woordvoerder van Binnenlandse Zaken wijst op de Paspoortwet van 1813. Sindsdien hadden Nederlanders en buitenlanders een paspoort nodig om over de grens te reizen. Dat 'paspoort' zag er wel iets anders uit dan dat we het nu kennen. Op een A4'tje stonden lengte, haar- en oogkleur vermeld. De aanbeveling werd geschreven door iemand met een goede reputatie.

Maar die wet werd niet streng nageleefd, schrijft emeritus rechtssocioloog en expert op het gebied van migratierecht Kees Groenendijk in zijn boek *Op weg naar een Nederlandse paspoortwet*.

'Internationale reizigers werd weinig in de weg gelegd.' Een paspoort was alleen nodig voor Rusland, Servië, Turkije en een tijdje ook Frankrijk. Het document werd over het algemeen gratis verstrekt door gemeentebestuur of consulaat.

De Eerste Wereldoorlog veranderde alles, onderschrijft Dirk Jan Wolffram. Hij is hoogleraar politieke geschiedenis van de negentiende en de eerste helft van de twintigste eeuw aan de Rijksuniversiteit Groningen. 'Bij het uitbreken, in augustus 1914, wordt in heel Europa op stel en sprong het reizen flink ingewikkelder gemaakt. Zonder paspoort kwam je geen grens meer over.' De regels over de uitgifte van het paspoort werden in die tijd ook aangescherpt: het gaat geld kosten en een paspoort is niet langer een recht.

Na WOI is het afschaffen van paspoorten geen optie meer voor de overheid. Sterker nog: het paspoort wordt meer dan een reisdocument, het wordt een bewijs van nationale identiteit en van burgerschap, benadrukt Wolffram.

Samuël Kruizinga, universitair docent moderne geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, vult aan dat het toelatingsbeleid strenger werd. 'De vluchtelingenstromen die tijdens de oorlog ontstonden, leken voor de overheid de noodzaak te illustreren van een strenger nationaal veiligheidsbeleid.'

Daarna ontstond ook het moderne internationale paspoortstelsel, volgens de Amerikaanse politicoloog Mark Salter. Het stelsel kwam tegemoet aan tegenstrijdige wensen, namelijk die van vrij personenverkeer en controle op ongewenste vreemdelingen die zich definitief in een land probeerden te vestigen. Professoren Wolffram en Kruizinga bevestigen dat.

Bijna twee eeuwen geleden voerde de Nederlandse staat officieel het paspoort in. Dit was dus vóór de Eerste Wereldoorlog. Maar: het 'paspoort' was in die tijd een makkelijk te verkrijgen reisdocument waarop niet streng werd gehandhaafd. Eigenlijk werd het paspoort pas na WOI gebruikt op een manier zoals Peter de Waard beschreef. Namelijk om vreemdelingen buiten de deur te houden. We beoordelen de stelling dat het paspoort pas na de Eerste Wereldoorlog werd ingevoerd daarom als grotendeels waar.

LOAD-DATE: 17 August 2015

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: Illustratie Jet Peters

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: nrc.next

Copyright 2015 NRC Media B.V.

All Rights Reserved

Bijlage 2: Overzicht steekproef factchecks

Tekstnr.	Krant	Datum	Titel	Auteur	Afdeling	Rubriek	Paginanr.	Woorden
Tekst 1	NRC Handelsblad	31-Aug-17	In het vliegtuig stopt je spijsvertering v	Poel, Romy van d	Binnenland	NRC.checkt	4	600
Tekst 2	NRC Handelsblad	28-Feb-17	Amsterdam telt meer bomen dan men	Thie, Merel	Opinie	NRC.checkt	8	623
Tekst 3	Volkskrant, de	3-May-14	Meer alcohol drinken is gezond het lief	Veldhuizen, Ronal	Halfberliner	Waar/niet waar	5	647
Tekst 4	Volkskrant, de	17-Nov-15	Er worden minder babys geboren als c	Veldhuizen, Ronal	V Opening	Klopt dit wel?	5	474
Tekst 5	NRC Handelsblad	4-May-17	Huizenverhuur via Airbnb verdubbelde i	Remie, Mirjam	Binnenland	NRC.checkt	6	481
Tekst 6	NRC Handelsblad	8-May-17	Voor elk uur dat je hardloopt leef je 7	Kaaden, van der	Wetenschap	NRC.checkt	8	674
Tekst 7	NRC Handelsblad	14-Jan-16	1 op de 20 tot 1 op de 30 alloctonen	Zantingh, Peter	Media	NRC.checkt	-	498
Tekst 8	NRC.NEXT	22-Sep-15	Hersenen hebben 28 dagen nodig om	Rijlaarsdam, Barb	weten	next.checkt	-	642
Tekst 9	NRC Handelsblad	20-Jul-17	In heel Nederland zijn er minder	acteur Huffels, Diederik	Cultuur	NRC.checkt	6	538
Tekst 10	NRC.NEXT	1-Feb-13	Grafische waarschuwingen op sigarett	Rueb, Thomas	Op de hoogte	next.checkt	-	967
Tekst 11	NRC Handelsblad	7-Mar-17	Over de vlag klagen we zelden	Ketelaar, Titia & T	Den Haag	NRC.checkt	2	960
Tekst 12	NRC Handelsblad	7-Mar-16	Tabak doodt de helft van regelmatige	Köhler, Wim	Wetenschap	NRC.checkt	18-19	619
Tekst 13	Volkskrant, de	17-Jan-17	Artsen hebben een nieuw orgaan ontde	Veldhuizen, Ronal	V Opening	Klopt dit wel?	2	318
Tekst 14	NRC.NEXT	2-Sep-15	Meisje van 16 mag niet worden behan	Rueb, Thomas	weten	next.checkt	-	730
Tekst 15	NRC.NEXT	23-Dec-15	Op 12 kilometer weg na voldoet Nede	Dekker, Michiel	in het nieuws	next.checkt	-	589
Tekst 16	Volkskrant, de	12-Mar-16	de dodo was best intelligent	Veldhuizen, Ronal	Sir Edmund	Klopt dit wel?	6	355
Tekst 17	Volkskrant, de	17-Oct-15	langere mensen hebben een grotere k	Veldhuizen, Ronal	Sir Edmund	Klopt dit wel?	6	384
Tekst 18	NRC.NEXT	30-Aug-14	Silicon Valley is een plek vol glamour'	Valk, Eva de	weten	next.checkt	2	713
Tekst 19	NRC.NEXT	25-Aug-14	15 tot 20 procent van de biomassa var	Houtekamer, Carc	weten	next.checkt	2	675
Tekst 20	NRC.NEXT	20-Jan-15	De overheid betaalt 80 procent van je	Poel, Romy van d	weten	next.checkt	2	638
Tekst 21	Volkskrant, de	20-Feb-16	van de mensen met twee of meer ban	Veldhuizen, Ronal	Sir Edmund	Klopt dit wel?	6	374
Tekst 22	NRC.NEXT	4-Aug-14	Japan is een volgebouwde jungle van t	Duits, Kjeld	weten	next.checkt	2	652
Tekst 23	Volkskrant, de	17-Jan-15	De profeet afbeelden mag niet van de	Keulemans, Maar	Sir Edmund	Met een korrel zo	6	389
Tekst 24	Volkskrant, de	06-Sep-14	Ondergang voor de een is honing voor	Veldhuizen, Ronal	Sir Edmund	Met een korrel zo	6	372

Bijlage 3: Definitief codeerschema

Coderingsschema								
Categorie	Categorie code	Hoofdthema's	codering	Sub 1	codering	Sub 2	codering	Voorbeeld
Informatief	info	Inkomertje	ink					
				citaat	cit			Zomergast Damie
				informerend	inf			Op scholen in de
				situatieschets	sit			Eén van de tienta
		Claim	clm					
		Bron claim	brn					Want: 'In Nederl
		Bron claim aan het woord	baw					Die conclusie trok
		Medium/media publicatie claim	med					„Iemand vertelde
		Reacties op claim	rea					Dat berichtten di
		Grond claim	grnd					Hoon was zijn de
		Aankondigingszin feitelijkheidsanalyse	aank					Visser heeft haar
		Informatie	info					
				exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	exac			Airbnb zelf maakt
				inexact (geen cijfers)	inex			De meeste ander
		Autoriteit aan het woord	aut					
				contra claim	cot			Toch betwijfelt D
				pro claim	pro			Ondanks de nodi
				toelichting	toe			„Dat het volkslic
				advies	adv			Driessen van de r
						deskundige	dsk	(te zien aan I.E.)
						geleerde	gel	(te zien aan I.E.)
						medicus	med	(te zien aan I.E.)
						instantie	ins	(te zien aan I.E.)
						politicus	pol	(te zien aan I.E.)
						overheidsinstelling	ovh	(te zien aan I.E.)
		Input auteur	inp					
				constatering	cons			Dat zou betekene
				explicitering analyseproces	expl			In de rapporten l
				vergelijking	verg			Nederland is geer
				voorbeelden	voor			Welvaart, bijvoor
				Concluderende zin ter verheldering	sam			Daar kunnen we
				retorische vraag	ret			Sterft de bij nu w
		Samenvatting feitelijkheidsanalyse	sam					Het kabinet pleit
		Uitsmijter (zonder expliciet eindoordeel)	uit					
				Concluderende zin	conz			Kortom: het is du
				Citaat	cit			De Amerikaanse d
		Expliciet eindoordeel	oord					We beoordelen d
Opiniërend	opin							
		Inkomertje	ink					
				sfeertekening (gevoel oproepen)	sft			Administratief m
				dramatisering (overdreven situatieschets)	dra			Na verzuipende ij
				humoristisch	hum			Even een mythe u
		Input auteur	inp					
				humoristisch	hum			Eerherstel is leuk
				constatering	cons			Vooruit dan: alco
				kritische uiting	krit			Hier gaat het fout
				gevoelsbeleving	gev			Dat laatste voelt
		Uitsmijter (niet expliciet eindoordeel)	uit					
				kwestie opwerpen (aan het denken zetten)	kwst			Het is de vraag of
				Concluderende zin	conz			Maar nieuw is he
				conclusie met aanbevelingen	cona			Wie Silicon Valley
Structureel	stru							
		titel	tit					(te zien aan opm:
		ondertitel	otit					(te zien aan opm:
		tussenkop	tsk					(te zien aan opm:
		Uitleg m.b.t. rubriek	uitl					Deze rubriek beo
		Verzoek aan lezer	verz					Ook een bewerin

Bijlage 4: voorkomenstabellen

Voorkomens NH per tekstonderdeel (7 teksten)

Tekstonderdeel	Label	Code	Voorkomens
Inleiding/aanleiding			
	Claim	<i>info\inld\clm</i>	13
	Tussenkop, inhoudsaanduiding/retorische vraag	<i>stru\inld\tsk</i>	13
	Ondertitel	<i>stru\inld\otit</i>	8
	Titel	<i>stru\inld\tit</i>	8
	Medium\media publicatie claim	<i>info\inld\clm\med</i>	7
	Bron claim	<i>info\inld\brn</i>	7
	Bron claim aan het woord	<i>info\inld\baw</i>	4
	Grond claim	<i>info\inld\grnd</i>	4
	Aankondigingszin feitelijkheidsanalyse	<i>info\inld\ aank</i>	3
	Informatie, inexact	<i>info\inld\info\inex</i>	2
	Inkomertje, informerend	<i>info\inld\ink\inf</i>	2
	Autoriteit aan het woord, contra claim, instantie	<i>info\inld\aut\con\ins</i>	1
	Autoriteit aan het woord, contra claim, politicus	<i>info\inld\aut\con\pol</i>	1
	Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\inld\info\exac</i>	1
	Inkomertje, citaat	<i>info\inld\ink\citaat</i>	1
	Inkomertje, humoristisch	<i>opin\inld\ink\hum</i>	1
	Input auteur, constatering	<i>info\inld\inp\cons</i>	1
	Retorische vraag	<i>info\inld\ret</i>	1
Feitelijkheidsanalyse			
	Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\feit\info\exac</i>	17
	Input auteur, constatering	<i>info\feit\inp\cons</i>	11
	Informatie, inexact	<i>info\feit\info\inex</i>	5
	Tussenkop, inhoudsaanduiding/retorische vraag	<i>stru\feit\tsk</i>	7
	Autoriteit aan het woord, toelichting, geleerde	<i>info\feit\aut\toe\gel</i>	5
	Autoriteit aan het woord, contra claim, geleerde	<i>info\feit\aut\con\gel</i>	3
	Retorische vraag	<i>info\feit\ret</i>	3
	Autoriteit aan het woord, pro claim, deskundige	<i>info\feit\aut\pro\disk</i>	2
	Autoriteit aan het woord, pro claim, instantie	<i>info\feit\aut\pro\ins</i>	2
	Input auteur, voorbeelden	<i>info\feit\inp\voor</i>	2
	Autoriteit aan het woord, advies, medicus	<i>info\feit\aut\med\adv</i>	1
	Autoriteit aan het woord, contra claim, instantie	<i>info\feit\aut\con\ins</i>	1
	Autoriteit aan het woord, contra claim, medicus	<i>info\feit\aut\con\med</i>	1
	Input auteur, humoristisch	<i>opin\feit\inp\hum</i>	1
	Input auteur, concluderende zin ter verheldering	<i>info\feit\inp\conz</i>	1
Conclusie/eindoordeel			
	Eindoordeel	<i>info\conc\oord</i>	7
	Samenvatting feitelijkheidsanalyse	<i>info\conc\sam</i>	7
	Tussenkop, inhoudsaanduiding	<i>stru\conc\tsk\inh</i>	7
	Verzoek aan de lezer	<i>stru\conc\verz</i>	5
	Uitleg m.b.t. doel rubriek	<i>stru\conc\uitl</i>	1

Voorkomens NN per tekstonderdeel (6 Teksten)

Tekstonderdeel	Label	Code	Voorkomens
Inleiding/aanleiding			
	Claim	<i>info\inld\clm</i>	10
	Bron claim	<i>info\inld\brn</i>	6
	Grond claim	<i>info\inld\grnd</i>	5
	Inkomertje, citaat	<i>info\inld\ink\citaat</i>	5
	Aankondigingszin feitelijkheidsanalyse	<i>info\inld\aan</i>	3
	Retorische vraag	<i>info\inld\ret</i>	3
	Tussenkop, inhoudsaanduiding/retorische vraag	<i>stru\inld\tsk\inh</i>	3
	Informatie, inexact	<i>info\inld\info\inex</i>	2
	Medium\media publicatie claim	<i>info\inld\clm\med</i>	2
	Reacties op claim	<i>info\inld\rea</i>	2
	Autoriteit aan het woord, pro claim, instantie	<i>info\feit\aut\pro\ins</i>	1
	Autoriteit aan het woord, pro claim, politicus	<i>info\inld\aut\pol\pro</i>	1
	Input auteur, gevoelsbeleving	<i>opin\inld\inp\gev</i>	1
Feitelijkheidsanalyse			
	Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\feit\info\exac</i>	11
	Informatie, inexact	<i>info\feit\info\inex</i>	10
	Autoriteit aan het woord, pro claim, politicus	<i>info\feit\aut\pol\pro</i>	7
	Input auteur, constatering	<i>info\feit\inp\cons</i>	7
	Retorische vraag	<i>info\feit\ret</i>	6
	Autoriteit aan het woord, toelichting, geleerde	<i>info\feit\aut\toe\gel</i>	5
	Bron claim aan het woord	<i>info\feit\baw</i>	5
	Input auteur, concluderende zin ter verheldering	<i>info\feit\inp\conz</i>	4
	Autoriteit aan het woord, contra claim, geleerde	<i>info\feit\aut\con\gel</i>	3
	Autoriteit aan het woord, pro claim, deskundige	<i>info\feit\aut\pro\disk</i>	1
	Autoriteit aan het woord, toelichting, overheidsinstelling	<i>info\feit\aut\toe\ovh</i>	1
	Autoriteit aan het woord, toelichting, politicus	<i>info\feit\aut\toe\pol</i>	1
	Bron claim	<i>info\feit\brn</i>	1
	Input auteur, explicitering analyseproces	<i>info\feit\inp\expl</i>	1
	Input auteur, voorbeelden	<i>info\feit\inp\voor</i>	1
	Tussenkop, retorische vraag	<i>stru\feit\tsk</i>	1
<u>Conclusie/eindoordeel</u>			
	Eindoordeel	<i>info\conc\oord</i>	6
	Claim	<i>info\conc\clm</i>	3
	Samenvatting feitelijkheidsanalyse	<i>info\conc\sam</i>	4
	Input auteur, concluderende zin ter verheldering	<i>info\conc\inp\conz</i>	2
	Tussenkop, inhoudsaanduiding	<i>stru\conc\tsk\inh</i>	2
	Input auteur, explicitering analyseproces	<i>info\conc\inp\expl</i>	1
	Retorische vraag	<i>info\conc\ret</i>	1
	Uitsmijter, opwerpen kwestie	<i>opin\conc\uit\kwst</i>	1

Voorkomens VK per tekstonderdeel (8 teksten)

Tekstonderdeel	Label	Code	Voorkomen s
Inleiding/aanleiding			
	Claim	<i>info\inld\clm</i>	12
	Retorische vraag	<i>info\inld\ret</i>	7
	Bron claim	<i>info\inld\brn</i>	6
	Inkomertje, humoristisch	<i>opin\inld\ink\hum</i>	4
	Medium\media publicatie claim	<i>info\inld\clm\med</i>	4
	Uitleg m.b.t. doel rubriek	<i>stru\inld\uitl</i>	4
	Input auteur, constatering	<i>opin\inld\inp\cons</i>	3
	Inkomertje sfeertekening (gevoel oproepen)	<i>opin\inld\ink\sft</i>	2
	Input auteur, humoristisch	<i>opin\inld\inp\hum</i>	2
	Eindoordeel	<i>opin\inld\oord</i>	1
	Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\inld\info\exac</i>	1
	Informatie, inexact	<i>info\inld\info\inex</i>	1
	Inkomertje, situatieschets	<i>opin\inld\ink\sit</i>	1
	Titel	<i>stru\inld\tit</i>	1
Feitelijkeheidsanalyse			
	Input auteur, constatering	<i>opin\feit\inp\cons</i>	12
	Informatie, inexact	<i>info\feit\info\inex</i>	9
	Informatie, exact (jaartallen, cijfers, statistieken)	<i>info\feit\info\exac</i>	8
	Input auteur, kritische uiting	<i>opin\feit\inp\krit</i>	7
	Retorische vraag	<i>opin\feit\ret</i>	5
	Autoriteit aan het woord, contra claim, geleerde	<i>info\feit\aut\con\gel</i>	3
	Autoriteit aan het woord, pro claim, geleerde	<i>info\feit\aut\pro\gel</i>	3
	Aankondigingszin feitelijkheidsanalyse	<i>info\feit\ aank</i>	2
	Autoriteit aan het woord, toelichting, geleerde	<i>info\feit\aut\toe\gel</i>	2
	Autoriteit aan het woord, contra claim, medicus	<i>info\feit\aut\con\med</i>	1
	Autoriteit aan het woord, toelichting, deskundige	<i>info\feit\aut\toe\ dsk</i>	1
	Bron claim aan het woord	<i>info\feit\baw</i>	1
	Input auteur, gevoelsbeleving	<i>opin\feit\inp\gev</i>	1
	Input auteur, vergelijking	<i>info\feit\inp\verg</i>	1
	Input auteur, voorbeelden	<i>info\feit\inp\voor</i>	1
	Medium\media publicatie claim	<i>info\feit\clm\med</i>	1
	Tussenkop, retorische vraag	<i>stru\feit\tsk\ret</i>	1
Conclusie/eindoordeel			
	Uitsmijter, citaat	<i>opin\conc\uit\cit</i>	4
	Uitsmijter, concluderende zin	<i>opin\conc\uit\conz</i>	4
	Autoriteit aan het woord, contra claim, deskundige	<i>info\conc\info\aut\con\des k</i>	1
	Input auteur, constatering	<i>opin\conc\inp\cons</i>	1
	Latere toevoeging aan artikel	<i>stru\conc\ltoe</i>	1